

Valtiotieteellinen tiedekunta
25.4.2005

Hyväksytty tiedekuntaneuvostossa 4.5.2005

Pro gradu -tutkielman laatiminen ja arvostelu

Valtiotieteiden maisterin tutkintoa varten opiskelija laatii pääaineessaan pro gradu -tutkielman. Tutkielma on tieteellinen oppinäyte. Sen tavoitteena on harjaannuttaa opiskelijaa selkeään yhteiskuntatieteelliseen kysymysten asetteluun, käsitteiden hallintaan ja niiden soveltamiseen, lähdekirjallisuuden hankintaan ja käyttöön, oman pääaineen keskeisten tutkimusmenetelmien käyttöön, johtopäätelmien tekoon ja asian esittämiseen hyvässä kirjallisessa muodossa.

Verrattuna kandidaatintutkielmaan pro gradu -tutkielmassa edellytetään tutkimuksellisempaa otetta. Pro gradu -tutkielmassa käytetään useimmiten empiiristä aineistoa, kun taas kandidaatintutkielma voi olla luonteeltaan kirjallisuuskatsaus. Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmien hallinta on keskeisessä asemassa pro gradu -tutkielmassa.

Pro gradu -tutkielman osuus syventävistä opinnoista on 40 opintopistettä ja sitä tukevien opintojen 20 opintopistettä. Tutkielman suositeltava pituus on 60 - 80 sivua, mutta tutkielman luonteesta riippuen myös tätä suppeammat tai laajemmat työt voivat tulla kysymykseen. Tutkielman ei kuitenkaan tulisi ylittää 120 sivua.

Tutkielmaksi voidaan hyväksyä paitsi yhtenäinen tutkimus myös samaa ongelmakokonaisuutta käsittelevien kirjoitusten ja niistä laaditun selosteen muodostama kokonaisuus. Mikäli tutkielma laaditaan ryhmätyönä, tulee tekijän itsenäisen osuuden olla erotettavissa ryhmän muiden jäsenten työpanoksesta. Ryhmän kunkin jäsenen osuus jätetään ja arvostellaan erillisenä tutkielmana.

Opiskelija voi ohjaajan suostumuksella kirjoittaa tutkielman myös muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä.

Pro gradu -tutkielman ohjaus ja ohjaajat

Tutkielman aiheen hyväksyy pääaineen professori tai hänen valtuuttamansa opettaja. Samalla tutkielmalle nimetään ohjaaja. Vastuu työn etenemisestä on ensisijaisesti opiskelijalla ja häneltä edellytetään säännöllistä yhteydenpitoa ohjaajaan. On suositeltavaa, että opiskelija käy tutkielman käsikirjoituksen läpi ohjaajan kanssa, ennen kuin hän jättää oppinnäytetyönsä arvosteltavaksi.

Pro gradu -tutkielman tarkastettavaksi jättäminen

Pro gradu -tutkielma jätetään arvostelua varten tiedekuntaan kahtena kappaleena vuosittain vahvistettavan määräajan puitteissa. Määräajan päättymisen jälkeen jätetty tutkielma siirtyy seuraavaan arvosteluprosessiin.

Tutkielmaan tulee liittää työn sisältöä kuvaava tiivistelmä. Tiivistelmät ovat julkisia ja niitä voidaan käyttää sellaisinaan yliopiston julkaisemisissa tutkielmaluetteloissa. Tiivistelmä laaditaan sähköistä lomakepohjaa käyttäen.

Tutkielman vastaanottamisen edellytyksenä on, että opiskelija on joko kandidaatin tutkinnon yhteydessä tai muutoin osoittanut tutkintoasetuksessa edellytettävää suomen tai ruotsin kielen taitoa. Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen koulusivistyksen saaneisiin sovelletaan tiedekunnan vahvistamia kielitaitovaatimuksia.

Tutkielman vastaanottamisen edellytyksenä on myös, että opiskelijalla on voimassa oleva opinto-oikeus ja että hän on tehnyt tarkastusprosessia varten vaadittavan Oodi-ilmoittautumisen.

Pro gradu -tutkielman tarkastajat ja tarkastus

Laitoksen johtaja määrää tutkielmalle kaksi tarkastajaa, päätarkastajan ja toisen tarkastajan. Työn ohjaaja voi olla työn toinen tarkastaja. Päätarkastajan on oltava työhön nähden riippumaton.

Pro gradu -tutkielman arvostelu

Hyväksytystä tutkielmasta annetaan arvosana approbatur, lubenter approbatur, non sine laude approbatur, cum laude approbatur, magna cum laude approbatur, eximia cum laude approbatur tai laudatur.

Tutkielman hyväksymisestä ja arvosanasta päättää tiedekuntaneuvosto vuosittain vahvistettavan aikataulun mukaisesti. Ehdotuksen arvosanasta tekevät tutkielman tarkastajat. Mikäli tarkastajien ehdottamat arvosanat poikkeavat toisistaan, tiedekuntaneuvosto määrää kaksi uutta tarkastajaa.

Mikäli opiskelija haluaa keskeyttää arvosteluprosessin, hänen on ilmoitettava siitä tiedekuntaan viimeistään tiedekuntaneuvoston kokousta edeltävänä päivänä.

Arvostelulausunto

Päätarkastaja on vastuussa kirjallisen lausunnon laatimisesta. Mikäli tarkastajat eivät ole yksimielisiä, kumpikin antaa oman lausuntonsa. Kirjallisen lausunnon ohella voidaan käyttää oppiainekohtaisia arvostelulomakkeita.

Tutkielmasta annettavassa lausunnossa tarkastellaan vertailevasti tutkielman vahvuuksia ja heikkouksia. Opinnäytteen keskeiset elementit eivät erityyppisissä töissä ole yksiselitteisesti yhtä painavia arvosanaa määriteltäessä. Mikäli tutkielma on erinomainen jollakin arvostelussa huomioonotettavalla osa-alueella, sillä voi kompensoida pieniä puutteita toisella alueella.

Tutkielman tekijä voi tutustua tutkielmastaan annettuun kirjalliseen lausuntoon ja arvosanaehdotukseen pääainelaitoksensa kansliassa viikkoa ennen sitä tiedekuntaneuvoston kokousta, jossa tutkielman hyväksymisestä ja arvosanasta päätetään.

Muutoksenhaku

Tutkielman tekijä voi esittää arvostelusta kirjallisen huomautuksen, joka on toimitettava tiedekuntaan viimeistään kokousta edeltävänä päivänä. Tiedekuntaneuvosto määrää tutkielmalle kaksi uutta tarkastajaa.

Pro gradu -tutkielmien julkisuus ja niiden säilyttäminen

Tutkielmat ovat pääsääntöisesti julkisia. Periaatteesta voidaan dekaanin päätöksellä poiketa ainoastaan silloin, jos tutkielma sisältää sellaisia seikkoja, joiden perusteella se voidaan katsoa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (L 621/99) 24§:n nojalla salassa pidettäväksi asiakirjoiksi. Lupa on pyydettävä etukäteen.

Toinen jätettävistä kappaleista säilytetään tiedekunnan kirjastossa, toinen laitoksella. Tarkastajien tutkielmista antamat lausunnot säilytetään tiedekunnan kirjastossa.

Kypsyysnäyte

Maisterin tutkintoon sisältyy pro gradu -tutkielmaan liittyvä kypsyysnäyte. Opiskelijan tulee osoittaa perehtyneisyytensä opinnäytteensä alaan sekä suomen tai ruotsin kielen taito, jos sitä ei ole aiemmin todettu.

Jos opiskelija on osallistunut ohjaukseen ja tutkielman ohjaaja on todennut opiskelijan perehtyneisyyden opinnäytteen alaan, erillistä kypsyyskoetta ei kirjoiteta. Muussa tapauksessa tutkielman tarkastaja voi edellyttää, että opiskelija osoittaa erikseen kirjallisessa kuulustelussa perehtyneisyytensä tutkielmansa alaan. Perehtyneisyys on osoitettava ennen tutkielman arvostelua.

Mikäli opiskelija ei ole kandidaatin tutkinnon yhteydessä tai muutoin osoittanut suomen tai ruotsin kielen taitoaan, hän kirjoittaa opinnäytteensä alaan liittyvän kirjallisen näytteen, jonka äidinkielen opettajan tarkastaa. Ulkomailta koulusivistyksensä saaneen opiskelijan kielenkäyttöä ei tarkisteta kypsyysnäytteen avulla.

LIITE

Pro gradu -tutkielmien arvosanoille tyypillisiä piirteitä

Seuraavassa kuvataan tunnusmerkkejä, jotka ovat tyypillisiä eri arvosanoille. Kuvaukset perustuvat Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen luonnehdintoihin, joita on jonkin verran muokattu.

Tarkoituksena on edesauttaa, että tiedekunnan eri oppiaineissa tutkielmien arvostelussa noudatettaisiin suurin piirtein vertailukelpoisia asteikkoja. Eri oppiaineissa ja erityyppisissä opinnäytetöissä painotukset voivat kuitenkin vaihdella. Samankin mainesanan (arvosanan) sisään mahtuu jo keskenään erilaisia tutkielmia ja erityisesti arvosanojen rajoilla erot ovat usein ”hiuksenhienot”, jolloin kokonaisvaikutelma on ratkaiseva. Mikään tutkielma ei ole täydellinen. Vähäisiä puutteita jollakin osa-alueella voi korvata toisen osa-alueen onnistumisella.

Tavoitteena on myös antaa opiskelijalle viitteitä siitä, mihin tutkielman arvostelussa kiinnitetään huomiota mainesanaa määriteltäessä.

Tutkielmien arvioinnissa tarkastajat kiinnittävät huomiota seuraaviin osa-alueisiin:

- tehtävänasettelu ja sen johdonmukainen toteuttaminen
- tutkimuksen aihealueen hallinta
- lähdekirjallisuuden riittävyys, relevanttius ja lähdekritiikki
- teoreettisten ja analyttisten käsitteiden käyttö
- aineistonkeruu- ja analyysimenetelmien hallinta
- tulosten esittämistapa, kiinnostavuus ja merkittävyys
- innovatiivisuus
- tutkimuseettinen korrektius
- kielellinen sujuvuus, selkeys ja kieliasu, tieteellinen tyyl

Pro gradu -tutkielmat arvioidaan seitsenportaisella mainesana-asteikolla laudaturista (korkein) approbaturiin (heikoin). Kukin oppiaine täsmentää tarkemmin, mihin kyseisen aineen tutkielmien arvostelussa kiinnitetään huomiota ja mitä painotetaan. Eri arvosanoille esitetyt tyypilliset piirteet ovat yleisluontoisia ja niitä voi soveltaa kuhunkin oppiaineeseen soveltuvalla tavalla.

Laudatur

Työssä on selkeästi ja eksplisiittisesti osoitettu sen merkitys oman tieteenalan ja muiden tutkimusalueita sivuavien tieteenalojen kannalta. Tutkimuksen taustoitus ja oma tutkimus liittyvät toisiinsa taitavasti, ja tutkimuksen perustana oleva tieteellinen monipuolinen kotimainen ja kansainvälinen kirjallisuus on valittu relevanttista ja on tavanomaista laajempi. Teoreettisen keskustelun ja aiempien tutkimusten tuntemus on poikkeuksellisen hyvää ja käsitteistö relevanttia ja taitavasti johdettu aiemmasta tieteellisestä keskustelusta. Kysymyksenasettelu on innovatiivinen. Aineiston käsittely on perusteellista. Analyysimenetelmät ovat relevantteja ja niitä on pystytty kehittämään ja arvioimaan itsenäisesti. Monipuolinen, taitavasti eri asioita huomioonottava pohdinta osoittaa taitoa perehtyä, jäsentää, toteuttaa ja raportoida tieteellistä tutkimusta. Kieli on tasokasta tieteellistä tekstiä. Tutkielma täyttää tutkimuseettiset vaatimukset.

Tutkielma osoittaa itsenäistä, kriittistä ja innovatiivista tutkimusotetta. Tutkielma olisi tieteellisten tulostensa ansiosta julkaistavissa sellaisenaan tai lyhennettynä jossakin alan tieteellisessä julkaisusarjassa tai aikakauslehdessä.

Eximia cum laude approbatur

Tutkielma osoittaa tekijän syvällistä perehtyneisyyttä aihealueensa tieteelliseen keskusteluun sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Teorian ja aiempien tutkimusten uudelleen jäsentely ja synteesi on toteutettu uusia näkökulmia luovalla tavalla. Tutkimuksen tavoitteet, käsitteistö ja ongelmat on hyvin perusteltu ja rajattu ja liitetty taitavasti teoreettiseen taustaan. Kaiken kaikkiaan tutkielma ilmentää itsenäistä, kriittistä, innovatiivista tutkimusotetta sekä kykyä jäsentää teoreettisesti laajoja asia- ja ongelmakokonaisuuksia ja taitoa toteuttaa käytännössä hankaliakin tutkimustehtäviä taitavasti asetettujen ongelmien ratkaisemiseksi. Tutkimuksen metodologiset valinnat ja menetelmät on huolellisesti pohdittu ja perusteltu. Aineistonkeruutavassa ja sen analyysissä on oivaltavuutta. Tutkimuseettisiä kysymyksiä on käsitelty. Tutkielman pohdinnassa tutkimuksen päämääriä ja kysymyksenasettelua tutkimustulosten käyttömahdollisuuksia on arvioitu ansiokkaasti ja suhteutettu tulokset aiempiin tutkimuksiin. Muotoseikat ja kirjoitustyyli täyttävät tieteelliselle tutkimukselle asetetut kriteerit.

Opinnäytetyö olisi tieteellisten tulostensa ansiosta muokattuna julkaistavissa jossain alan tieteellisessä julkaisussa tai aikakauslehdessä.

Magna cum laude approbatur

Valittu näkökulma on kiinnostava. Tutkimustehtävä on rajattu täsmällisesti ja suhteutettu esitettyyn teoreettiseen taustaan. Käytetyt käsitteet on selkeästi esitelty. Johdanto, teoreettinen viitekehys ja tutkimuksen kysymyksenasettelu osoittavat perehtyneisyyttä omaan tutkimusalueeseen. Tutkielmassa on käytetty aiheen kannalta keskeistä lähteistöä. Aihepiiriin on syvennytty monipuolisen sekä kotimaisen että kansainvälisen kirjallisuuden avulla. Lähteiden valinta ja niiden kanssa keskustelu kertovat kriittisestä tutkimusotteesta. Aineistonkeruu- ja analyysimenetelmien valinta perusteluineen osoittavat käytettyjen menetelmien hallintaa. Tulosten tulkinta ja johtopäätökset ovat johdonmukaisia ja hyvin perusteltuja. Työn tutkimuseettisistä kysymyksistä on keskusteltu. Raportoinnin tieteelliset käytännöt, muotoseikat, ulkoasu ja kieli hallitaan eikä niissä esiinny virheitä.

Cum laude approbatur

Tutkielma muodostaa hyvän ja toimivan kokonaisuuden. Valittu lähestymistapa voi olla tavanomainen. Tutkimuksen taustoitukseen on paneuduttu ja keskeisimmät aiheeseen liittyvät tutkimukset tunnetaan melko hyvin. Oman tutkimustehtävän yhteys taustoitukseen on havaittu ja osoitettu. Valitut lähteet ovat relevantteja tutkimusongelman kannalta ja kattavat riittävässä määrin myös kansainvälistä tutkimusta. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja tutkimustehtävän johtaminen aiemmasta tutkimuksesta on käsitelty. Tutkimuksen menetelmälliset valinnat on perusteltu, tosin melko niukasti. Tutkimuksen päätelmät ovat johdonmukaisia ja tulosten luotettavuutta on arvioitu. Pohdinnassa kerrotaan tulosten yhteydestä esitettyyn kysymyksenasetteluun ja teoreettiseen taustaan. Tutkimuseettiset kysymykset on otettu huomioon. Tutkimus on muodollisesti moitteeton ja käytetty kieli on hyvää.

Non sine laude approbatur

Tutkimuksen taustoituksessa on käsitelty aiheeseen liittyviä teorioita ja tutkimustuloksia, mutta kokonaisuudessaan melko luettelonomaisesti ja mekaanisesti. Taustoitus voi olla joko liian suppea tai huonosti rajattu. Tutkimuksen lähtökohtia ja tutkimustehtävää on pohdittu ja pyritty liittämään aiempaan tutkimukseen, mutta siinä on puutteita. Lähteet eivät kaikilta osin ole relevantteja tai olennaisia lähteitä puuttuu. Tutkimusmenetelmä hallitaan suhteellisen hyvin, mutta menetelmällisiä valintoja käsitellään lähinnä metodikirjallisuutta referoiden eikä kytkien niitä omaan tutkimukseen. Tulokset esitetään melko kaavamaisesti ja niiden tulkinta jätetään paljolti lukijan tehtäväksi. Tulosten yhteys tutkimuksen taustoitukseen jää puutteelliseksi, samoin niiden kriittinen arviointi. Kielenkäyttö on melko hyvää.

Lubenter approbatur

Tutkielman taustoitus on joko liian suppea ja yksipuolinen tai liian laaja ja rönsyilevä. Tutkimuksen tarkoitusta pohditaan jonkin verran, mutta sen suhde aiempaan aihepiiristä tehtyyn tutkimukseen jää epäselväksi. Referoidut teoriat ja tutkimukset jäävät irrallisiksi ja liittyvät vain löyhästi omaan tutkimusongelmaan. Käsitteiden määrittely on puutteellista. Tutkimusmenetelmien käyttö on horjuvaa eikä valittuja menetelmiä ole perusteltu. Aineiston analyysi on keskeneräinen, tulosten esittely on pintapuolista tai siinä on epäjohtonmukaisuuksia. Johtopäätöksinä esitetään lähinnä tutkimuksen tiivistelmä. Kieliasussa on puutteita.

Approbatur

Tutkielman usealla eri osa-alueella esiintyy suuriakin puutteita. Lähestymistapa ei ole onnistunut. Työssä ei juuri esitellä aihetta käsittelevää keskustelua ja tutkimusta. Taustoitus perustuu sattumanvaraisesti valittuihin harvoihin suomenkielisiin lähteisiin, joita käytetään referoiden. Lähteet ovat pääosin muita kuin tutkimuksellisia lähteitä, esim. oppikirjoja, komiteamietintöjä, ammatillisia tekstejä. Tutkimuksen tarkoitus ja käsitteistö jäävät epäselviksi. Tutkimustehtävä on ilmaistu sekavasti eikä sitä ole perusteltu. Tutkimuksen metodisissa valinnoissa sekä aineiston analyysissä on selviä puutteita. Tulokset on esitetty luettelomaisesti kommentoimatta. Johtopäätökset ja pohdinta puuttuvat tai ovat erittäin niukat. Kieliasussa on selviä virheitä. Lähteiden merkinnässä, lähdeluettelossa ja tutkimusraportin rakenteessa on puutteita.